

Frithchuimilt: cén dromchla a bhfuil an greim is mó aige?

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh le tarmac fliuch i gcomparáid le duilleoga fliucha ar chlós na scoile, agus iarr ar na daltaí lámh a chur suas go tapa le rá cé acu is mó greim. Múin frithchuimilt agus greim, ansin stiúir féin an ghníomhaíocht idirghníomhach 'Pleanálaí na Tástála Cothroime' ionas go gcuirfidh an rang an dromchla, mothú na tarraingthe, an bhróg ualaithe agus stíl na tarraingthe sna boscaí 'Athraigh', 'Tomhais' agus 'Coinnigh mar an gcéanna'. Déanann na grúpaí tuar sa Dialann Imscrúdaithe, tarraingíonn siad bróg ualaithe le banda leaisteach ar chairpéad, ar pháipéar gainimh, ar thíle agus ar thuáille, marcálann siad éasca/measartha/deacair, agus ansin cuireann siad na dromchlaí in ord ón ngreim is mó go dtí an greim is lú. Críochnaigh le comhrá ranga, gan ach an scáileán in úsáid, a nascann greim le bóithre fliucha, le cosáin oighreata agus le bróga CLG.

Cuspóirí foghlama

- Cur síos a dhéanamh ar fhrithchuimilt mar fhórsa a fhéadann rud atá ag gluaiseacht a mhoilliú
- Dromchlaí a chur in ord de réir an mhéid greama a thugann siad, i gcomparáid chothrom
- Greim a nascadh le samplaí laethúla as Éirinn, mar shampla bóithre fliucha agus bróga CLG

Roimh an gclog: réiteach

An tráthnóna roimh ré: comhair sraith iomlán dromchlaí amháin (blúire cairpéid, páipéar gainimh, tíle mín, tuáille), bróg ualaithe amháin agus banda leaisteach amháin do gach grúpa, agus tomhais na paistí glana ar an urlár le do choiscéimeanna. Níl go leor sraitheanna ná spáis agat? Bain úsáid as stáisiún i ndiaidh a chéile (Rogha A) nó lig do leath an ranga an obair phraiticiúil a dhéanamh agus ansin malartaigh (Rogha B). Priontáil leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe; bíodh an ghníomhaíocht idirghníomhach 'Pleanálaí na Tástála Cothroime' réidh agat.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
seanbhróg nó bosca beag láidir cairtchláir	1	grúpa	tugtha ón mbaile	leabhar le clúdach crua nó bosca lóin beag
meáchan chun an bhróg a ualú (mála ríse, buidéal lán d'uisce, nó dhá leabhar throma)	1	grúpa	seomra ranga	carn cóipleabhar greamaithe go héadrom le téip ionas go bhfanfaidh siad ina n-áit
sraith dromchlaí: sampla cairpéid nó cuid den urlár a bhfuil cairpéad air, tíle mín nó píosa d'urlár lannaithe (nó tíle sa seomra ranga), leathán de pháipéar gainimh, tuáille fillte	1	grúpa	seomra ranga	mar rogha dheireanach amháin: stáisiún i ndiaidh a chéile le samplaí comhroinnte (ní tástáil chomhuaineach ag an rang ar fad; fág an tuáille ar lár nó roinn na sealanna — ceadaigh am breise dá réir)
banda leaisteach tiubh nó píosa gearr sreangáin	1	grúpa	seomra ranga	stiall a gearradh as seanphéire glan riteog agus a ceanglaíodh ina lúb le snaidhm
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar gan línte le hainmneacha na ndromchlaí, líne don tuar, marcanna éasca/measartha/deacair, agus liosta oird, iad uile tarraingthe ag an dalta

Pointe sábháilteachta

Tarraing amach ó aghaidheanna agus ó chosa; ná lig do mhéar ar bith dul faoin mbróg; ná díriú agus ná sín banda leaisteach riamh i dtreo aon duine. Bailigh na bandaí agus na meáchain le linn an tslachtaithe.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh an trealamh as radharc. Taispeáin bróg thirim agus éadach fliuch más maith leat, fiafraigh cé acu is sábháilte tar éis báistí — tarmac tirim nó duilleoga fliucha — agus iarr ar na daltaí lámh a chur suas go tapa. Breac síos smaointe ar nós 'bíonn greim i gcónaí ag rud garbh' gan iad a cheartú go fóill.
- **Cad is frithchuimilt ann?:** Ná teilg ach an téacs gearr don chlár. Taispeáin gach sampla dromchla agus na daltaí ag tuar cén ceann a mbeidh an greim is mó aige. Athluaigh i bhfocail shimplí: is éard is frithchuimilt ann ná cuimilt a mhoillíonn rudaí; is éard is greim ann ná chomh láidir is a choinníonn dromchla greim. Coinnigh 'comparáid chothrom' don chéim phleanála.
- **Pleanáil tástáil chothrom ar an ngreim:** Stiúir an ghníomhaíocht idirghníomhach tú féin; fógraíonn na daltaí cá dtéann gach cárta. Ainmnigh na boscaí i bhfocail a thuigfidh páistí, ansin treoraigh na cártaí: Athraigh = an dromchla, Tomhais = cé chomh deacair is a bhraitear an tarraingt, Coinnigh mar an gcéanna = an bhróg ualaithe agus an chaoi a dtarraingímid. Socraigh go daingean an duine céanna ag tarraingt agus an stíl mhall sheasta chéanna do gach dromchla sula bhfágann na grúpaí an clár.
- **Tarraing agus mottaigh an greim:** Roinn na dialanna; scríobhann na grúpaí tuar gearr ar dtús. Léirigh timthriall iomlán amháin ar an gcairpéad amháin — cuir ceist, tuar, tarraingt sheasta go dtí go dtosaíonn an bhróg ag bogadh, marcáil measartha/deacair. Siúil timpeall: an bhróg chéanna, an meáchan céanna, an banda leaisteach céanna, an duine céanna ag tarraingt; gan aon sracadh. Tar éis gach dromchla, aontaíonn an grúpa ar fad ar éasca/measartha/deacair agus scríobhann siad é sula mbogann siad ar aghaidh.
- **Cuir na dromchlaí in ord agus taifead iad:** Tagann an t-ord díreach ó na marcanna mothaithe scríofa — ón ngreim is mó go dtí an greim is lú — roimh aon abairt 'cén fáth'. Má tá marcanna ar iarraidh nó má mhill sracadh dromchla amháin, déan an tástáil arís go socair ar an dá dhromchla sin, agus tú ag faire ar an duine céanna ag tarraingt. Tairg an tús abairte ar an gclár: An greim is mó: ... An greim is lú: ...
- **Cad a insíonn an greim dúinn?:** Bailigh fianaise go tapa: lámha suas don dromchla leis an ngreim is mó agus don dromchla leis an ngreim is lú, agus dhá nó trí ghrúpa amháin má tá an t-ord difriúil. Athluaigh tarraingt níos deacra mar níos mó frithchuimilte. Caith na nóiméid atá fágtha ar ghrean, ar dhuilleoga fliucha, ar stodaí ar bhróga CLG agus ar urláir shleamhna an halla agus stocaí ort — ná téigh trí liosta oird iomlán gach grúpa.

Cad ba cheart a fheiceáil

De ghnáth, is é an tíle is éasca a bhraitear (an greim is lú); is minic gurb é an páipéar gainimh nó an cairpéad is deacra. Féadann an tuáille iontas a chur ort má chruinníonn sé ina chnap. Is tábhachtaí patrún comónta ar fud na ngrúpaí ná ord atá díreach mar an gcéanna — áirítear bróga le boinn éagsúla fós má choinnigh gach grúpa an bhróg chéanna, an meáchan céanna, an duine céanna ag tarraingt agus an tarraingt seasta i gcónaí. Is minic gur sracadh nó duine eile ag tarraingt is cúis le hord aisteach; déan an tástáil arís ar an dá dhromchla sin, ag tosú leis an mbróg ina stad.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Is cosúil le maighnéad nó le gliú greamaitheach an fhrithchuimilt, a tharraingíonn an bhróg siar.** Lean bonn na bróige ar an dromchla le do mhéar: tá na dromchlaí ag cuimilt dá chéile, agus is í an chuimilt sin an fhrithchuimilt. Díriú aird arís ar an tarraingt níos deacra a mhothaigh siad mar fhianaise ar níos mó cuimilte, ní ar mhaighnéadas.
- **Caithfidh uimhir ar rialóir a bheith i gceist le 'Tomhais', mar sin ní áirítear tarraingt a mhothaítear.** Ag clár an phleanálaí, athluaigh 'Tomhais' mar an rud a thugaimid faoi deara nó a mhothaímid inniu — éasca, measartha nó deacair — agus cuir 'cé chomh deacair is a bhraitear an tarraingt' sa bhosca sin sula dtosaíonn na grúpaí.
- **Is féidir le duine ar bith sa ghrúpa tarraingt ar dhromchlaí éagsúla agus beidh an chomparáid idir na hoird cothrom fós.** Nuair a théann 'an chaoi a dtarraingimid' isteach i 'Coinnigh mar an gcéanna', abair os ard: an duine céanna, an stíl mhall sheasta chéanna gach uair — nó is dhá phéire lámh a bheidh á gcur i gcomparáid san ord, ní dhá dhromchla.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Fág an tuáille ar lár ionas nach dtástálann an grúpa ach trí dhromchla agus go mbeidh am acu aontú ar mharc mothaithe do gach ceann. • Tairg an tús abairte ar an gclár, An greim is mó: ... An greim is lú: ..., nuair atá siad ag cur na ndromchlaí in ord.	• Nuair atá an t-ord scríofa, iarr ar an ngrúpa abairt ghearr amháin 'cén fáth' a chur leis a nascann an tarraingt is deacra le níos mó frithchuimilte agus greama. • Seiceáil an tuar a scríobh an grúpa roimh na tarraingtí i gcomparáid leis an ord deiridh.	• Tástáil gach dromchla an dara huair leis an duine céanna ag tarraingt; má athraíonn an marc mothaithe, abair cad a d'athraigh faoin tarraingt. • Le linn an tslachtaithe, cogair bealach amháin le go mbeidh an tástáil ar an ngreim níos cothroime fós an chéad uair eile.

Nasc traschuraclaim

Nasc le Corpoideachas agus le CLG: cuireann stodaí ar bhróga le greim ar fhéar fliuch ar an mbealach céanna a raibh greim ag dromchlaí garbha ar an mbróg ualaithe.